

Ġabra tal-ġurisprudenza

SENTENZA TAL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Id-Disa' Awla)

11 ta' Lulju 2019*

“Rinviju għal decizjoni preliminari – Trasport – Regoli komuni dwar il-kumpens u l-assistenza għal passigġieri fil-każ li ma jithallewx jitilgħu u ta' kanċellazzjoni jew dewmien twil ta' titjiriet – Regolament (KE) Nru 261/2004 – Artikolu 5(1)(c) – Artikolu 7(1) – Dritt għal kumpens – Titjira b'konnessjonijiet – Titjira komposta minn żewġ titjiriet operati minn trasportaturi bl-ajru differenti – Dewmien twil subit fl-okkażjoni tat-tieni titjira li għandha l-punti tagħha tat-tluq u tal-wasla barra l-Unjoni Ewropea u operata minn trasportatur stabbilit f'pajjiż terz”

Fil-Kawża C-502/18,

li għandha bħala suġġett talba għal decizjoni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, imressqa mill-Městský soud v Praze (il-Qorti Municipali ta' Praga, Ir-Repubblika Ċeka), permezz ta' decizjoni tas-17 ta' Mejju 2018, li waslet fil-Qorti tal-Ġustizzja fit-30 ta' Lulju 2018, fil-proċedura

CS et

vs

České aerolinie a.s.,

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Id-Disa' Awla),

komposta minn K. Jürimäe, President tal-Awla, D. Šváby (Relatur) u S. Rodin, Imħallfin,

Avukat Ġenerali: P. Pikamäe,

Reġistratur: A. Calot Escobar,

wara li rat il-proċedura bil-miktub,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ipprezentati:

- għal CS et, minn R. Jehne, advokát,
- għal České aerolinie a.s., minn J. Horník, advokát,
- għall-Gvern Taljan, minn G. Palmieri, bħala aġent, assistita minn P. Garofoli, avvocato dello Stato,
- għall-Kummissjoni Ewropea, minn P. Němečková u N. Yerrell, bħala aġenti,

wara li rat id-decizjoni, meħuda wara li nstema' l-Avukat Ġenerali, li l-kawża tinqata' mingħajr konkluzjonijiet,

* Lingwa tal-kawża: iċ-Ċek.

tagħti l-preżenti

Sentenza

- 1 It-talba għal deċiżjoni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Artikolu 3(5) tar-Regolament (KE) Nru 261/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-11 ta' Frar 2004, li jstabbilixxi regoli komuni dwar il-kumpens u l-assistenza għal passiġġieri fil-każ li ma jithallewx jitilgħu u ta' kancellazzjoni jew dewmien twil ta' titjiriet, u li jhassar ir-Regolament (KEE) Nru 295/91 (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 7, Vol. 8, p. 10).
- 2 Din it-talba giet ipprezentata fil-kuntest ta' kawża bejn CS *et* (iktar 'il quddiem il-“passiġġieri inkwistjoni”) u České aerolinie a.s., trasportatur bl-ajru, dwar ir-rifjut ta' din tal-aħħar li tikkompensa lil dawn il-passiġġieri li hin tat-tluq tat-titjira tagħhom b'konnessjoni kien sugġetta għal dewmien twil.

Il-kuntest ġuridiku

- 3 L-Artikolu 2(b) u (c) tar-Regolament Nru 261/2004 jipprovdi:

“Għall-iskopijiet ta' dan ir-Regolament:

[...]

- b) ‘trasportatur ta' l-ajru li jopera’ ifisser trasportatur ta' l-ajru li jwettaq jew li għandu l-ħsieb li jwettaq titjira taht kuntratt ma' passiġġier jew f'isem persuna oħra, legali jew naturali, li għandha kuntratt ma' dak il-passiġġier;
- ċ) ‘trasportatur Komunitarju’ ifisser trasportatur ta' l-ajru b'licenza valida ta' l-operazzjoni mogħtija minn Stat Membru skond id-dispożizzjonijiet tar-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 2407/92 tat-23 ta' Lulju 1992 dwar l-għoti ta' licenzi lill-trasportaturi ta' l-ajru;”

- 4 L-Artikolu 3 ta' dan ir-regolament, intitolat “Skop”, jipprevedi, fil-paragrafi 1 u 5 tiegħu:

“1. Dan ir-Regolament għandu japplika għal:

- a) għal passiġġieri li jtilqu minn ajruport li jinstab fit-territorju ta' Stat Membru għal liema japplika t-Trattat;

[...]

5. Dan ir-Regolament għandu japplika għal kwalunkwe trasportatur ta' l-ajru li jopera li jipprovdi trasport għall-passiġġieri koperti mil-paragrafi 1 u 2. Fejn trasportatur ta' l-ajru li jopera li m'għandu l-ebda kuntratt mal-passiġġier iwettaq obligazzjonijiet taht dan ir-Regolament, għandu jiġi meqjus li qed jagħmel dan f'isem il-persuna li għandha kuntratt ma' dak il-passiġġier.”

- 5 L-Artikolu 5(1)(ċ) tal-imsemmi regolament jipprovdi:

“Fil-każ ta' kancellazzjoni ta' titjira, il-passiġġieri in kwistjoni għandhom:

[...]

- ċ) jkollhom id-dritt għal kumpens mil-trasportatur ta' l-ajru li jopera skond l-Artikolu 7, kemm-il darba:
- i) huma informati bil-kancellazzjoni mill-inqas ġimghatejn qabel il-ħin tat-tluq skedat; jew
  - ii) huma informati bil-kancellazzjoni bejn ġimghatejn u sebat ijiem qabel il-ħin tat-tluq skedat u huma offruti rotta differenti, li tħallihom jitolqu mhux aktar minn sagħtejn qabel il-ħin tat-tluq skedat u jaslu fid-destinazzjoni finali tagħhom inqas minn erba' sigħat wara l-ħin tal-wasla skedat; jew
  - iii) huma informati bil-kancellazzjoni inqas minn sebat ijiem qabel il-ħin tat-tluq skedat u huma offruti rotta differenti, li tħallihom jitolqu mhux aktar minn siegħa qabel il-ħin tat-tluq skedat u jaslu fid-destinazzjoni finali tagħhom inqas minn sagħtejn wara l-ħin tal-wasla skedat.”
- 6 L-Artikolu 7(1) ta' dan l-istess regolament huwa redatt kif ġej:
- “Fejn referenza hi magħmula għal dan l-Artikolu, passigġieri għandhom jirċievu kumpens li jammonta għal:
- [...]
- ċ) EUR 600 għat-titjiriet kollha li ma jaqawx taht (a) jew (b).
- [...]”
- 7 L-Artikolu 13 tar-Regolament Nru 261/2004 jistabbilixxi:

“F'kazijiet fejn trasportatur ta' l-ajru li jopera jhallas kumpens jew jilhaq l-obbligazzjonijiet ohra li għandu d-dmir iwettaq taht dan ir-Regolament, l-ebda dispożizzjoni ta' dan ir-Regolament ma jista' jiġi interpretat li jirrestringi d-dritt tiegħu li jfittex kumpens minn kwalunkwe persuna, inkluzi partijiet terzi, skond il-liġi applikabbli. Partikolarment, dan ir-Regolament m'għandu bl-ebda mod jirrestringi d-dritt tal-trasportatur ta' l-ajru li jopera biex ifittex rimbors minn operatur tat-tour jew persuna ohra ma' liema l-trasportatur ta' l-ajru li jopera għandu kuntratt. B'mod simili, l-ebda dispożizzjoni ta' dan ir-Regolament ma tista' tiġi interpretata li tirrestringi d-dritt ta' operatur tat-tour jew ta' parti terza, barra minn passigġier, ma' liema trasportatur ta' l-ajru li jopera għandu kuntratt, biex ifittex rimbors jew kumpens mil-trasportatur ta' l-ajru li jopera skond il-liġijiet applikabbli rilevanti.”

Il-kawza prinċipali u d-domanda preliminari

- 8 Il-passigġieri inkwistjoni, li kienu ħdax, għamlu riżervazzjoni ma' České aerolinie għal titjira bejn Praga (ir-Repubblika Ċeka) u Bangkok (it-Tajlandja) b'waqfa f'Abu Dabi (l-Emirati Għarab Magħquda).
- 9 L-ewwel parti tat-titjira b'konnessjoni, operata minn České aerolinie u li minn Praga twassal għal Abu Dabi, twettqet skont il-pjan tat-titjira u waslet fil-ħin fid-destinazzjoni tagħha. Għall-kuntrarju, it-tieni titjira, operata, fil-kuntest ta' ftehim ta' kondivizzjoni ta' kodiċi, minn Etihad Airways li ma huwiex “trasportatur [bl-ajru] Komunitarju”, fis-sens tal-Artikolu 2(ċ) tar-Regolament Nru 261/2004, u li kienet twassal minn Abu Dabi għal Bangkok, kienet sugġetta għal dewmien ta' 488 minuti fil-ħin tal-wasla fid-destinazzjoni tagħha.
- 10 Billi ġew iffaċċjati bir-rifjut ta' České aerolinie li tħallashom il-kumpens previst fl-Artikolu 7(1)(ċ) tar-Regolament Nru 261/2004, il-passigġieri inkwistjoni ressqu quddiem il-qorti Ċeka munita bil-ġurisdizzjoni fl-ewwel istanza azzjoni diretta kontra dan it-trasportatur. Din il-qorti laqgħet it-talba tagħhom għal kumpens billi qieset, b'mod partikolari, li, minkejja li ma kinitx hi li wettqet it-titjira li kienet sugġetta għal dewmien twil, České aerolinie xorta waħda setgħet tkun obbligata tħallas l-imsemmi kumpens skont l-aħħar sentenza tal-Artikolu 3(5) tar-Regolament Nru 261/2004.

- 11 Din id-deċiżjoni giet ikkonfermata fl-appell mill-qorti tar-rinviju qorti tar-rinviju, il-Městský soud v Praze (il-Qorti Muniċipali ta' Praga, ir-Repubblika Ċeka). Fid-deċiżjoni tas-26 ta' April 2016, hija ddeċidiet b'mod partikolari li ma kienx neċessarju li tiġi pprezentata quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja talba għal deċiżjoni preliminari abbażi tal-Artikolu 267 TFUE, peress li l-interpretazzjoni tal-Artikolu 3(5) tar-Regolament Nru 261/2004 setgħet tiġi dedotta b'mod ċar mill-kliem ta' dan ir-regolament kif ukoll mis-sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tat-28 ta' Frar 2013, Folkerts (C-11/11, EU:C:2013:106). F'dan ir-rigward, il-qorti tar-rinviju qieset li minn din id-dispożizzjoni jirriżulta li České aerolinie kienet direttament responsabbli fir-rigward tal-passiġġieri inkwistjoni għad-danni subiti minnhom minhabba d-dewmien tal-parti tat-titjira b'konnessjoni mwettqa minn Etihad Airways, peress li l-element li jikkostitwixxi il-kunċett legali ta' rappreżentazzjoni huwa l-fatt li l-atti tal-aġent jiġu attribwiti direttament lill-prinċipal. Barra min hekk, skont il-qorti tar-rinviju, din l-interpretazzjoni tal-imsemmi regolament kienet għalkollox adegwata għas-sitwazzjoni fattwali li kienet adita biha u ekwa, peress li r-responsabbiltà tat-trasportatur kuntrattwali tirriżulta mill-kuntratt u li t-trasportatur ma jistax jeżenta ruġu mir-responsabbiltà minhabba li l-parti mit-titjira li tat lok għad-dewmien twettqet minn persuna oħra, billi tali sitwazzjoni hija analoga għal dik ta' kull subaġent ieħor.
- 12 Madankollu, din id-deċiżjoni giet annullata mill-Ústavní soud (il-Qorti Kostituzzjonali, ir-Repubblika Ċeka), permezz ta' deċiżjoni tal-31 ta' Ottubru 2017. Fid-deċiżjoni tagħha, l-Ústavní soud (il-Qorti Kostituzzjonali) ordnat lill-qorti tar-rinviju teżamina l-argumenti ta' České aerolinie li permezz tagħhom hija pprevalixxiet ruħha minn deċiżjoni tal-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federal tal-Ġustizzja, Il-Germanja) li biha din il-qorti qieset, f'kuntest simili, li r-responsabbiltà tat-trasportatur kuntrattwali ma seġhetx tiġi stabbilita, f'każ li dan tal-aħħar ma kienx it-trasportatur bl-ajru effettiv.
- 13 Meta giet adita b'rinviju mill-Ústavní soud (il-Qorti Kostituzzjonali), il-qorti tar-rinviju kkonstatat li r-rikors għal kumpens tal-passiġġieri inkwistjoni jista' jintlaqa' biss jekk it-trasportatur kuntrattwali, fil-każ odjern České aerolinie, jista' jinżamm responsabbli għad-dewmien twil fil-hin tal-wasla tat-titjira operata barra l-Unjoni Ewropea minn trasportatur bl-ajru li huwa stess stabbilit barra l-Unjoni, jiġifieri Etihad Airways. F'dan is-sens, ir-reqwiżit ta' livell għoli ta' protezzjoni tal-passiġġieri jwassal għal din l-interpretazzjoni, b'mod partikolari meta, bħal f'dan il-każ, it-titjiriet b'konnessjoni huma tali li titjira minnhom titwettaq barra l-Unjoni minn trasportatur bl-ajru mhux Komunitarju, fatt li jimplika li r-Regolament Nru 261/2004 ma huwiex applikabbli. Għall-kuntrarju, dak li jimmilita favur din l-interpretazzjoni huwa l-fatt li dan ir-regolament jipprevedi li l-parti li għandha tħallas il-kumpens previst fl-Artikolu 7(1)(c) tiegħu huwa t-trasportatur bl-ajru effettiv, fatt li huwa kkonfermat mill-ġurisprudenza tal-Bundesgerichtshof (il-Qorti Federali tal-Ġustizzja).
- 14 F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-Městský soud v Praze (il-Qorti Muniċipali ta' Praga) iddeċidiet li tissospendi l-proċedura quddiemha u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja d-domanda preliminari li ġejja:

“It-tieni sentenza tal-Artikolu 3(5) tar-Regolament (KE) Nru 261/2004, tohloq obbligu fuq trasportatur Komunitarju sabiex iħallas kumpens lill-passiġġieri fejn dan it-trasportatur Komunitarju, bħala t-trasportatur kuntrattwali, ikun opera l-ewwel parti ta' titjira b'waqfa f'ajruport ta' Stat terz, li minnu, skont ftehim ta' kondivizjoni ta' kodiċi, trasportatur li ma jkunx trasportatur Komunitarju, opera t-tieni parti tat-titjira u kien hemm dewmien ta' iktar minn tliet sigħat sal-wasla fl-ajruport tad-destinazzjoni finali li seħħ esklużivament fit-tieni parti tat-titjira?”

Fuq id-domanda preliminari

- 15 Permezz tad-domanda tagħha, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk l-Artikolu 5(1)(c) u l-Artikolu 7(1) tar-Regolament Nru 261/2004, moqrija flimkien mal-Artikolu 3(5) ta' dan tal-aħħar, għandhomx jiġu interpretati fis-sens li, fil-kuntest ta' titjira b'konnessjoni, komposta minn żewġ titjiriet u li kienet sugġetta għal riżervazzjoni waħda, bi tluq minn ajruport fit-territorju ta' Stat Membru u b' destinazzjoni lejn ajruport li jinsab f'pajjiż terz bl-użu ta' ajruport ta' pajjiż terz,

passiġġier li jkun vittma ta' dewmien sabiex jasal fid-destinazzjoni finali tiegħu ta' tliet sigħat jew iktar li origina mit-tieni titjira, żgurata, fil-kuntest ta' ftehim ta' kondivizzjoni ta' kodiċi, minn trasportatur stabbilit f'pajjiż terz, jistax ifittex permezz ta' rikors għal kumpens abbażi ta' dan ir-regolament lit-trasportatur bl-ajru Komunitarju li wettaq l-ewwel titjira.

- 16 Preliminarjament, jeħtieġ li jittfakkar, minn naħa, li titjira b'konnessjoni waħda jew iktar li tkun sugġetta għal riżervazzjoni waħda tikkostitwixxi assjem wieħed għall-finijiet tad-dritt għall-kumpens tal-passiġġieri previst mir-Regolament Nru 261/2004 (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-31 ta' Mejju 2018, *Wegener*, C-537/17, EU:C:2018:361, punti 18 u 19 kif ukoll il-ġurisprudenza ċċitata), fatt li jimplika li l-applikabbiltà tar-Regolament Nru 261/2004 għandha tiġi evalwata fid-dawl tal-post tat-tluq inizjali u tad-destinazzjoni finali ta' dun tal-aħar (ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-31 ta' Mejju 2018, *Wegener*, C-537/17, EU:C:2018:361, punt 25).
- 17 Skont l-Artikolu 3(1)(a) tar-Regolament Nru 261/2004, dan tal-aħħar japplika, b'mod partikolari, għall-passiġġieri li jtilqu minn ajruport li jinsab fit-territorju ta' Stat Membru sugġett għad-dispożizzjonijiet tat-Trattat.
- 18 Għaldaqstant, titjira b'konnessjoni bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, li twassal minn Praga għal Bangkok permezz ta' Abu Dabi, li telqet minn ajruport li jinsab fit-territorju ta' Stat Membru, tidholl fil-kamp ta' applikazzjoni tar-Regolament Nru 261/2004.
- 19 Min-naħa l-oħra, il-Qorti tal-Ġustizzja ddecidiet li l-passiġġieri ta' titjiriet li ttradjaw għandhom jitqiesu bħala li għandhom dritt għal kumpens previst fl-Artikolu 5(1)(ċ) tar-Regolament Nru 261/2004, moqri flimkie mal-Artikolu 7(1) ta' dan ir-regolament, f'każ li dawn ibatu, fil-wasla fid-destinazzjoni finali tagħhom, telf ta' żmien ta' tliet sigħat jew iktar (ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tad-19 ta' Novembru 2009, *Sturgeon et*, C-402/07 u C-432/07, EU:C:2009:716, punt 61, kif ukoll tat-23 ta' Ottubru 2012, *Nelson et*, C-581/10 u C-629/10, EU:C:2012:657, punt 38).
- 20 Fir-rigward tal-persuna li hija responsabbli għall-ħlas tal-kumpens dovut f'każ ta' dewmien twil fil-wasla ta' titjira b'konnessjoni, bħal dak inkwistjoni fil-kawża prinċipali, jirriżulta mid-diċtura tal-Artikolu 5(1)(ċ) u mill-Artikolu 5(3) tar-Regolament Nru 261/2004 li din tista' tkun biss it-"trasportatur bl-ajru li jopera" fis-sens tal-Artikolu 2(b) ta' dan ir-regolament.
- 21 Għaldaqstant, jeħtieġ li jiġi ddeterminat jekk, f'sitwazzjoni bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, trasportatur bl-ajru bħal České aerolinie, għandux din il-klassifikazzjoni.
- 22 Skont l-Artikolu 2(b) tar-Regolament Nru 261/2004, "trasportatur bl-ajru li jopera" huwa "trasportatur ta' l-ajru li jwettaq jew li għandu l-ħsieb li jwettaq titjira taħt kuntratt ma' passiġġier jew f'isem persuna oħra, legali jew naturali, li għandha kuntratt ma' dak il-passiġġier".
- 23 B'hekk, din id-definizzjoni twaqqaf żewġ kundizzjonijiet kumulattivi sabiex trasportatur bl-ajru ikun jista' jiġi kklassifikat bħala "trasportatur bl-ajru li jopera" marbuta, minn naħa mat-twettiq tat-titjira inkwistjoni u, min-naħa l-oħra, mal-eżistenza ta' kuntratt konkluz ma' passiġġier (sentenza tal-4 ta' Lulju 2018, *Wirth et*, C-532/17, EU:C:2018:527, punt 18).
- 24 Fil-kawża odjerna u kif jirriżulta mid-deċizzjoni tar-rinviju, huwa stabbilit li České aerolinie effettivament wettqet titjira fil-kuntest ta' kuntratt ta' trasport konkluz mal-passiġġieri inkwistjoni.
- 25 Konsegwentement, České aerolinie għandha tiġi kklassifikata bħala "trasportatur bl-ajru li jopera" u għaldaqstant, hija responsabbli għall-ħlas, bla ħsara għall-Artikolu 5(3) tar-Regolament Nru 261/2004, tal-kumpens previst fl-Artikolu 5(1)(c) u tal-Artikolu 7(1) ta' dan ir-regolament.

- 26 Tali kunsiderazzjoni ma tistax titpoġġa f'dubju mill-fatt, invokat minn České aerolinie fil-osservazzjonijiet bil-miktub tagħha, li d-dewmien li kellhom ibatu l-passiġġieri inkwistjoni fil-kawża prinċipali toriġina mhux mill-ewwel parti tat-titjira b'konnessjoni mwettqa minn dan it-trasportatur iżda mit-tieni titjira ta' din it-titjira b'konnessjoni, imwettqa minn trasportatur bl-ajru ieħor.
- 27 F'dan ir-rigward, jeħtieġ li jiġi rrilevat, qabelxejn, li, kif jirriżulta mill-ġurisprudenza ċċitata fil-punt 16 ta' din is-sentenza, it-titjiriet b'konnessjoni waħda jew iktar li jkun suġġetti għal riżervazzjoni waħda għandhom jitqiesu bħala unità, fatt li jimplika li, fil-kuntest ta' tali titjiriet, trasportatur bl-ajru effettiv li jkun wettaq l-ewwel titjira ma jistax jinheba wara l-eżekuzzjoni mhux f'lokha ta' titjira sussegwenti operata minn trasportatur bl-ajru ieħor.
- 28 Sussegwentement, it-tieni sentenza tal-Artikolu 3(5) tar-Regolament Nru 261/2004 tippreċiża li, meta trasportatur tal-ajru effettiv li ma jkunx ikkonkluda kuntratt mal-passiġġier iwettaq obbligi li jirriżultaw minn dan ir-regolament, huwa jiġi kkunsidrat li jaġixxi fisem il-persuna li kkonkludiet il-kuntratt mal-passiġġier ikkonċernat.
- 29 B'hekk, f'sitwazzjoni bħal dik inkwistjoni fil-kawża prinċipali, fejn, fil-kuntest ta' titjira b'konnessjoni komposta minn żewġ titjiriet li tkun suġġetta għal riżervazzjoni waħda, it-tieni titjira titwettaq skont ftehim ta' kondivizzjoni ta' kodiċi minn trasportatur bl-ajru effettiv differenti mit-trasportatur bl-ajru effettiv li jkun ikkonkluda l-kuntratt ta' transport mal-passiġġieri kkonċernati u li wettaq l-ewwel titjira, dan l-aħħar imsemmi trasportatur jibqa' kuntrattwalment marbut mal-passiġġieri, anki inkonnessjoni mal-eżekuzzjoni tat-tieni titjira.
- 30 Barra minn hekk, l-għan li jiġi żgurati livell għoli ta' protezzjoni ta' passiġġieri, stabbilit fil-premessa 1 tar-Regolament Nru 261/2004, huwa wkoll ta' natura li jikkorroborra l-konkluzjoni li, f'każ ta' titjira b'konnessjoni li tkun suġġetta għal riżervazzjoni waħda u li twettqet fil-kuntest ta' ftehim ta' kondivizzjoni ta' kodiċi, it-trasportatur bl-ajru effettiv li wettaq l-ewwel titjira huwa responsabbli għall-ħlas tal-kumpens anki fil-każ ta' dewmien subit waqt it-tieni titjira operata minn trasportatur bl-ajru ieħor. Fil-fatt, tali soluzzjoni tippermetti li jiġi ggarantit li l-passiġġieri ttrasportati jiġu kkompensati mit-trasportatur bl-ajru effettiv li jkun ikkonkluda l-kuntratt ta' transport magħhom, mingħajr il-bżonn li jittiehed kont tal-arranġamenti magħmula minn dan it-trasportatur inkonnessjoni mat-twettiq tat-tieni parti tat-titjira b'konnessjoni.
- 31 Għaldaqstant, jeħtieġ li jiġi osservat li, skont l-Artikolu 13 tar-Regolament Nru 261/2004, l-obbligi li għandu t-trasportatur bl-ajru effettiv skont dan ir-regolament huma bla ħsara għad-dritt tiegħu li jitlob kumpens għad-danni, konformement mad-dritt nazzjonali applikabbli, lil kull persuna li minhabba fiha ġew ikkawżati n-nuqqasijiet ta' dan it-trasportatur għat-twettiq tal-obbligi tiegħu, inklużi t-terzi (sentenza tal-11 ta' Mejju 2017, Krijgsman, C-302/16, EU:C:2017:359, punt 29 u l-ġurisprudenza ċċitata).
- 32 Għaldaqstant, u b'mod partrikolari fir-rigward ta' titjira b'konnessjoni li tkun suġġetta għal riżervazzjoni waħda u li twettqet fil-kuntest ta' ftehim ta' kondivizzjoni ta' kodiċi, fejn applikabbli, huwa t-trasportatur bl-ajru effettiv li jkun ħallas il-kumpens previst mir-Regolament Nru 261/2004 minhabba d-dewmien twil li kienet affettwata minnu titjira li ma jkunx wettaq huwa stess, li għandu jdur kontra t-trasportatur bl-ajru effettiv li għandu jgħorr ir-responsabbiltà għal dan id-dewmien sabiex jikseb mingħandu l-kumpens għal dan il-piż finanzjarju.
- 33 Fid-dawl ta' dak li ntqal, jeħtieġ li tingħata risposta għad-domanda magħmula li l-Artikolu 5(1)(c) u l-Artikolu 7(1) tar-Regolament Nru 261/2004, moqri flimkien mal-Artikolu 3(5) ta' dan tal-aħħar, għandhom jiġu interpretati fis-sens li, fil-kuntest ta' titjira b'konnessjoni, komposta minn żewġ titjiriet u li kienet suġġetta għal riżervazzjoni waħda, bi tluq minn ajruport fit-territorju ta' Stat Membru u b'destinazzjoni lejn ajruport li jinsab f'pajjiż terz bl-użu ta' ajruport ta' pajjiż terz, passiġġier li jkun vittma ta' dewmien sabiex jasal fid-destinazzjoni finali tiegħu ta' tliet sigħat jew iktar li oriġina

mit-tieni titjira, żgurata, fil-kuntest ta' ftehim ta' kondivizzjoni ta' kodiċi, minn trasportatur stabbilit f'pajjiż terz, jistax ifittex permezz ta' rikors għal kumpens abbażi ta' dan ir-regolament lit-trasportatur bl-ajru Komunitarju li wettaq l-ewwel titjira.

Fuq l-ispejjeż

- 34 Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tiddeċiedi fuq l-ispejjeż. L-ispejjeż sostnuti għas-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistgħux jithallsu lura.

Għal dawn il-motivi, Il-Qorti tal-Ġustizzja (Id-Disa' Awla) taqta' u tiddeċiedi:

L-Artikolu 5(1)(c) u l-Artikolu 7(1) tar-Regolament Nru 261/2004 tar-Regolament (KE) Nru 261/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Frar 2004 li jstabbilixxi regoli komuni dwar il-kumpens u l-assistenza għal passiġġieri fil-każ li ma jithallewx jitolgħu u ta' kancellazzjoni jew dewmien twil ta' titjiriet, u li jhassar ir-Regolament (KEE) Nru 295/91, moqri flimkien mal-Artikolu 3(5) tar-Regolament Nru 261/2004, għandhom jiġu interpretati fis-sens li, fil-kuntest ta' titjira b'konnessjoni, komposta minn żewġ titjiriet u li kienet sugġetta għal riżervazzjoni waħda, bi tluq minn ajruport fit-territorju ta' Stat Membru u b'destinazzjoni lejn ajruport li jinsab f'pajjiż terz bl-użu ta' ajruport ta' pajjiż terz, passiġġier li jkun vittma ta' dewmien sabiex jasal fid-destinazzjoni finali tiegħu ta' tliet sigħat jew iktar li oriġina mit-tieni titjira, żgurata, fil-kuntest ta' ftehim ta' kondivizzjoni ta' kodiċi, minn trasportatur stabbilit f'pajjiż terz, jistax ifittex permezz ta' rikors għal kumpens abbażi ta' dan ir-regolament lit-trasportatur bl-ajru Komunitarju li wettaq l-ewwel titjira.

Firem